

บทที่ 4

สิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานการเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริง

เมื่อมีคดีความเข้าสู่การพิจารณาตัดสินของศาล คู่ความทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้นๆ จำเป็นจะต้องนำพยานหลักฐานต่างๆ เข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้ออ้างและข้อโต้เถียงของตน เพื่อให้ศาลตัดสินให้เป็นฝ่ายชนะคดี ดังนั้นคู่ความในคดีไม่ว่าจะเป็นโจทก์ จำเลย ผู้ร้อง และผู้คัดค้านต่างๆ จึงมีสิทธิที่จะอ้างและนำพยานหลักฐานใดๆ ก็ได้เข้าสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้ออ้างและข้อโต้เถียงของตน แต่ทั้งนี้พยานหลักฐานดังกล่าวจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ต้องห้ามรับฟังตามกฎหมายสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริงนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85 บัญญัติว่า “คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องนำสืบข้อเท็จจริง ย่อมมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานใดๆ มาสืบได้ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน และการยื่นพยานหลักฐาน” ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” ตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าว แสดงให้เห็นโดยแจ้งชัดว่ากฎหมายยอมรับสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริงทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1076/2487 ข้อที่จำเลยให้การว่า โจทก์เคยให้อื้อยคำดั่งบันทึกของอำเภอว่า ทรัพย์ร้ายพิพาทเป็นทรัพย์ของจำเลยนั้น เป็นการกล่าวอ้างถึงพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งแม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้คดีไว้ จำเลยก็นำสืบได้

บันทึกของอำเภอซึ่งโจทก์รับว่าเป็นทรัพย์สินของจำเลย แม้โจทก์ไม่สืบหักล้างก็ไม่มีอะไรผูกมัดศาลที่จะฟังตามบันทึกนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 439/2493 โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้โดยอ้างตัวสัญญาใช้เงิน ซึ่งมีข้อความแสดงแต่เพียงรับรองว่าจำเลยมีหนี้อันจะต้องชำระแก่โจทก์ โดยไม่มีถ้อยคำชัดเจนว่าเป็นหนี้เงินกู้หรือหนี้อย่างอื่น โจทก์ยอมนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบว่าหนี้นั้นเป็นหนี้เงินกู้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 521/2496 ผู้ที่ลงชื่อในสัญญาถือว่าเป็นผู้เขียนนั้น ถ้าความจริงเป็นพยานรู้เห็นการที่ผู้กู้พิมพ์ลายนิ้วมือในสัญญา ก็นับเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือในสัญญาได้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 803/2509 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันประกอบการค้า โจทก์ยอมนำสืบพฤติการณ์ต่างๆ อันจะแสดงให้เห็นได้ว่า จำเลยทั้งสองได้ร่วมกันประกอบการค้า เช่นว่า จำเลยที่ 1 ได้แสดงตนเป็นหุ้นส่วนกับจำเลยที่ 2 ด้วยกริยาตามที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1054 ได้ และศาลยอมยกเหตุไปประกอบพยานเหตุอื่นๆ แล้วชี้ขาดว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันประกอบการค้าได้ไม่เป็นการวินิจฉัยเกินคำฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 362/2510 โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามเช็ค จำเลยต่อสู้ว่าเช็คนั้นไม่ใช่เช็คของห้างหุ้นส่วน เป็นเช็คส่วนตัวของจำเลยที่ 2 การสลักหลังเช็คไม่ใช่วัตถุประสงค์ของห้างฯ ทั้งตราที่ประทับมิใช่ตราของห้างฯ ที่จดทะเบียนไว้ ห้างฯและผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อจำเลยปฏิเสธความรับผิดชอบในเช็คเช่นนี้ โจทก์จึงมีสิทธิที่จะนำสืบได้ว่าเช็คนั้นเป็นเช็คของห้างฯ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องรับผิดชอบ และนำสืบได้ว่าหนี้สินของหุ้นส่วนนั้นเป็นมาอย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1525/2511 (ประชุมใหญ่) การที่จำเลยที่ 2 ไม่เข้าเบิกความเป็นพยาน ไม่มีกฎหมายตัดสิทธิมิให้จำเลยที่ 2 นำพยานเข้าสืบ หรือบัญญัติว่าจะเอาคำเบิกความของพยานนั้นหรือคำเบิกความของจำเลยด้วยกันมาฟังเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ 2 ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1813/2511 จำนวนการสอบสวนคดีอาญาซึ่งอยู่ในความ
ครอบครองของพนักงานอัยการ เมื่อศาลมีคำสั่งเรียกมาเพื่อใช้พยานหลักฐานในการ
พิจารณาคดีแพ่ง พนักงานอัยการจะไม่ยอมส่งโดยอ้างว่าผู้ต้องหาหลบหนียังอยู่ในระหว่าง
หมายจับ ถ้าหากจับผู้ต้องหามาได้จะไม่มีสำนวนดำเนินคดีนั้น ไม่เป็นเหตุตามกฎหมายที่
จะปฏิเสธคำสั่งของศาลได้ ทั้งทางแก้ก็มิได้อยู่แล้วโดยการคัดสำเนาส่งศาลแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1119/2513 ในคดีผิดสัญญาเช่าซื้อและค้ำประกัน ศาลสั่งให้
โจทก์ส่งต้นฉบับสัญญาต่อศาลเพื่อให้จำเลยตรวจก่อนจำเลยให้การ โจทก์ยื่นคำแถลงว่ายัง
ค้นหาต้นฉบับไม่พบ เพราะหลงไปปะปนอยู่กับเรื่องอื่น คงพบแต่สำเนา จะขอสำเนาเข้า
สืบแทนต้นฉบับ จำเลยมิได้โต้แย้งอย่างใด ต่อมาศาลรับฟังสำเนาสัญญานั้นเมื่อโจทก์นำ
พยานเข้าสืบ ก็เท่ากับศาลอนุญาตให้นำสำเนาเอกสารมาสืบได้ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา 93(2)

สำเนาของเอกสารที่อ้างไว้ในคดีเรื่องหนึ่งแล้ว คู่ความอ้างมาเป็นพยานในคดีอีกเรื่อง
หนึ่งโดยชอบ ศาลย่อมรับฟังได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1626/2516 แม้ตามกฎหมายคู่ความจะต้องชำระค่าอ้าง
เอกสารเมื่อส่งเอกสารนั้น และศาลได้เตือนแล้วคู่ความไม่ชำระภายในเวลาที่ศาลกำหนดก็
ตาม แต่เมื่อคู่ความได้ชำระค่าอ้างเอกสารครบถ้วนก่อนศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษา ก็ไม่มี
เหตุอันสมควรที่จะไม่รับฟังเอกสารนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 320/2518 บรรษัทแห่งชาติของต่างประเทศมีพยานบุคคลยื่น
ยันว่าเป็นนิติบุคคล รับฟังเป็นความจริงได้โดยไม่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญกฎหมายของประเทศ
นั้นมาสืบ

ใบมอบอำนาจเป็นภาพถ่ายมีผู้รับรองเป็นทอดๆ มีผลใช้ได้ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา 47 ไม่มีเหตุที่ศาลควรสงสัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3489/2530 ขณะศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์นำ ณ. เข้าสืบ
เป็นพยานยังอยู่ระหว่างการนำสืบพยานประเด็นโจทก์และโจทก์ยังไม่ได้แถลงหมดพยาน
ทั้งหมด แม้จำเลยจะนำพยานเข้าสืบบ้างแล้วแต่ก็ไม่มีความหมายห้ามโจทก์นำพยานมาสืบเพิ่ม
เติมในกรณีนี้ จึงรับฟังคำเบิกความของ ณ. ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3046/2533 เมื่อเอกสารที่ใช้ในการวินิจฉัยคดีรวมอยู่ในสำนวนคดีที่จำเลยระบุอ้างเป็นพยานเอกสารนั้นจึงเข้าสำนวนความของศาลโดยถูกต้อง การที่ศาลจะฟังและเชื่อพยานหลักฐานในส่วนไหนอย่างไร ในสำนวนเป็นดุลพินิจของศาลไม่จำเป็นว่าคู่ความที่ได้รับประโยชน์จากเอกสารนั้นจะต้องเป็นฝ่ายอ้างระบุพยานและนำเข้าสู่สำนวนความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4872/2533 จำเลยที่ 2 ปฏิเสธว่าลายมือชื่อด้านหลังเช็คพิพาทไม่ใช่ลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 โจทก์นำสืบพยานบุคคลว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้ลงลายมือชื่อด้านหลังเช็คพิพาท และในสำนวนมีลายมือชื่อแท้จริงของจำเลยที่ 2 ในสัญญาจ้างฉบับแต่งทนายความ และคำให้การ ซึ่งเป็นลายมือชื่อที่ปรากฏอยู่ชัดเจน เมื่อเป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับประเด็นโดยตรงยอมเป็นอำนาจของศาลที่จะอาศัยลายมือชื่อตรวจสอบเปรียบเทียบเพื่อชี้ว่าหน้าของพยานหลักฐานว่าเป็นอันเพียงพอให้เชื่อฟังได้หรือไม่ เพียงใด ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้ศาลเปรียบเทียบลายมือชื่อและรับฟังตามที่ได้ตรวจวิเคราะห์แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2752/2537 การที่โจทก์นำสืบถึงหนังสือมอบอำนาจซึ่งเป็นเอกสารที่โจทก์ได้กล่าวอ้างมาในคำฟ้องนั้น เป็นการนำสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นที่พิพาท เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์เป็นประเด็นไว้แล้ว แม้จะไม่ให้การปฏิเสธเอกสารดังกล่าว จะถือว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงในเอกสารนั้นหาได้ไม่ จำเลยยอมนำสืบหักล้างเอกสารดังกล่าวได้ เพราะเป็นการนำสืบโต้เถียงในประเด็นเดียวกัน หาใช่เป็นการนำสืบนอกเหนือคำให้การไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9335/2539 แม้พยานจะเป็นญาติกับโจทก์ แต่ความเป็นญาติก็ไม่ใช่เหตุผลที่จะต้องฟังว่าพยานจะเบิกความเข้าข้างกันเสมอไป คำเบิกความของพยานคนใดจะรับฟังได้หรือไม่เพียงใด อยู่ที่เหตุผลในคำพยานนั่นเอง เมื่อปรากฏว่าคำเบิกความเป็นไปในทางเสียหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของตนยอมรับฟังได้

การนำสืบถึงมูลเหตุอันเป็นที่มาแห่งข้ออ้างตามคำฟ้อง มิได้มีกฎหมายบังคับให้ต้องมีเอกสารมาแสดง จึงนำสืบพยานบุคคลได้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐาน
เข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1281/2503 ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายซึ่งอ้างว่าเป็นผู้เสียหายเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมกับผู้ว่าคดีแล้ว แม้ในที่สุดศาลจะพิพากษาว่าโจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิเข้าเป็นโจทก์ก็ดี ก็เป็นเพียงทำให้โจทก์ร่วมไม่ได้รับผลของการฟ้องเท่านั้น ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของโจทก์ร่วมในคดีนี้เสียเปล่าไป เท่ากับไม่ได้ดำเนินคดีเลยแต่อย่างใดไม่ ส่วนพยานหลักฐานที่โจทก์ร่วมอ้างอิงมานั้นศาลยอมนำมาประมวลวินิจฉัยข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ ไม่มีอะไรจำกัดห้ามให้ต้องฟังเฉพาะคดีของโจทก์แต่ละคน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1142/2503 คำพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องซึ่งศาลบันทึกไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 นั้น เป็นพยานเอกสารอย่างหนึ่งซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ จึงชอบที่จะอ้างเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ส่วนพยานหลักฐานนั้นจะรับฟังได้หรือไม่เพียงใดเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาวินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อศาลต่างฟังข้อเท็จจริงต้องกันมาวินิจฉัยถึงคำเบิกความของโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องประกอบคำพยานอื่นที่ได้เบิกความในชั้นพิจารณาจึงไม่เป็นการผิดต่อกฎหมายแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1123/2509 (ประชุมใหญ่) ศาลเชื่อว่าจำเลยได้ถูกบันทึกเสียงไว้ถึง 6 ครั้ง ยากที่จะมีใครเขียนเสียงที่จำเลยพูดได้เป็นชั่วโมงๆ ไม่ใช่ศาลชั้นต้นจะรับฟังลำพังแต่เทปอัดเสียงของจำเลยมาลงโทษจำเลยก็หาไม่ ศาลเชื่อว่าโจทก์ร่วมได้อัดเสียงจำเลยไว้จริง จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 186/2514 ผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้เข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีแล้ว แม้ภายหลังศาลอุทธรณ์จะยกคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมเสีย ก็ไม่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของโจทก์ร่วมที่ได้กระทำระหว่างเป็นคู่ความในคดีเสียเปล่าไป พยานหลักฐานที่โจทก์ร่วมได้อ้างอิงไว้ศาลยอมใช้เป็นพยานหลักฐานสำหรับโจทก์และโจทก์ร่วมคนอื่นเพื่อประมวลวินิจฉัยข้อเท็จจริงแห่งคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2107/2514 แม้เรียกงานสอบสวนจะมีได้สอบสวนพยานบางคนไว้ โจทก์ก็มีสิทธิที่จะนำพยานเช่นนั้นเข้าสืบเพื่อให้ศาลรับฟังเป็นพยานได้ เพราะไม่มีกฎหมายบังคับว่าพยานจะต้องเป็นพยานที่ให้การมาแล้วในชั้นสอบสวนเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2823-2824/2516 ในคดีอาญา จำเลยย่อมมีสิทธิที่จะให้การอย่างไรหรือแม้จะไม่ให้การเลยก็ได้ เป็นหน้าที่ของโจทก์ต้องนำสืบพยานให้เห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จำเลยไม่จำเป็นต้องยกประเด็นข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การก็มีสิทธิที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ โดยไม่จำเป็นต้องชักก้านพยานโจทก์ในเรื่องที่จำเลยจะนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2182/2520 จำเลยรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก 1 เดือน จำเลยอุทธรณ์อ้างคำรับรองของสถานศึกษาว่าจำเลยกำลังศึกษาอยู่ ขอให้รื้อการลงโทษ ข้อเท็จจริงนี้เป็นคนละเรื่องกับจำเลยกระทำผิดหรือไม่ จำเลยอ้างเหตุผลประกอบคุณพินิจได้ ศาลอุทธรณ์จะเชื่อหรือไม่ก็ได้ ศาลอุทธรณ์รื้อการลงโทษได้ ไม่ใช่ข้อเท็จจริงนอกสำนวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 416/2523 เอกสารที่จำเลยทำปลอม ผู้ชี้เนาญได้ตรวจพิสูจน์แล้ว เอกสารนั้นหายไปไม่ได้มาเป็นพยานในคดีเรื่องเช่ายกยอ เมกโลมเอกสารและรับรองเอกสารเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 161, 162 และ 157 แต่มีพยานบุคคลมาเบิกความรับรองว่าเป็นลายมือชื่อปลอม ศาลฟังพยานบุคคลรับฟังลงโทษจำเลยได้แม้ไม่มีตัวเอกสารปลอมมาเป็นพยานหลักฐานในคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1457/2531 จำเลยกับพวกถูกฟ้องในคดีก่อนว่า กระทำความผิดที่โจทก์ฟ้องในคดีนี้ แต่เมื่อสืบพยานโจทก์ในคดีดังกล่าวไปแล้ว ศาลชั้นต้นสั่งให้แยกฟ้อง ซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธและโจทก์ได้ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ กรณีจึงถือได้ว่าเป็นการพิจารณาและสืบพยานโดยเปิดเผยต่อกันแล้วแล้ว เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าคดีนี้ไม่จำเป็นต้องสืบพยานที่ได้สืบไว้แล้วอีก และให้นำสำนวนคดีเดิมมาผูกไว้กับคดีนี้ เพื่อจะได้ประกอบการพิจารณาคดีนี้ จำเลยมิได้โต้แย้งคำสั่งดังกล่าว ศาลจึงยกเอาคำเบิกความของพยานในคดีเดิมขึ้นวินิจฉัยประกอบพยานหลักฐานอื่นๆ ของโจทก์ในคดีนี้ ฟังลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1644/2531 บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุระบุว่า พบกองเศษกระจกห่างจากทางเท้าประมาณ 3 เมตร แม้เป็นเอกสารที่ทำขึ้นฝ่ายเดียว แต่เป็นหลักฐานที่เจ้าพนักงานตำรวจตรวจพบและบันทึกไว้ ดังนั้นเป็นเอกสารที่รับฟังเป็นพยานได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3224/2531 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 มิได้ห้ามนำสืบพยานบุคคลหลักกลางพยานเอกสาร การที่ศาลให้นำสืบพยานบุคคลและให้รับฟังพยานบุคคลนั้น จึงไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1548/2535 เมื่อไม่มีกฎหมายบังคับว่าเอกสารที่จะอ้างหรือนำสืบในคดีอาญาจะต้องเป็นเอกสารที่ได้มีการสอบสวนและอยู่ในสำนวนการสอบสวนเท่านั้น ศาลย่อมรับฟังบันทึกคำรับสารภาพแผนที่บ้านจำเลยและภาพถ่ายประกอบพยานหลักฐานอื่นเพื่อลงโทษจำเลยได้ แม้ว่าเอกสารดังกล่าวจะมีใช่เอกสารที่อยู่ในสำนวนการสอบสวนก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2644/2535 คำเบิกความของโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องที่ว่า จำเลยออกเช็คพิพาทเพื่อแลกเงินสดเป็นพยานเอกสารที่ใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1455/2537 วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 185/2539 จำเลยคดีอาญามีสิทธินำพยานเข้าสืบพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้ โดยไม่ต้องชักชวนพยานโจทก์ไว้ก่อน แต่จะรับฟังได้หรือไม่เป็นดุลพินิจของศาลและไม่มีกฎหมายห้ามรับฟังข้อนำสืบต่อผู้คดีของจำเลยอื่น

อย่างไรก็ตามสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริงนี้ก็มีข้อจำกัดตามกฎหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังตามกฎหมาย ดังบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 และมาตรา 87

มาตรา 86 เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ก็ดี หรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่ยื่นฝ่าฝืนตอบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ศาลปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นไว้

เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดพุ่มเพื่อยุติกรรมสมควร หรือประวิงให้ชักช้า หรือไม่
เกี่ยวแก่ประเด็น ให้ศาลมีอำนาจการสืบพยานหลักฐานเช่นว่านั้น หรือพยานหลักฐานอื่น
ต่อไป

เมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลัก
ฐานอื่นอันเกี่ยวกับประเด็นในคดีมาสืบเพิ่มเติม ให้ศาลทำการสืบพยานหลักฐานนั้นต่อไป
ซึ่งอาจรวมทั้งการที่ได้เรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ด้วย โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ

มาตรา 87 ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใด เว้นแต่

(1) พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในคดีจะต้องนำ
สืบ และ

(2) คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานหลักฐานได้แสดงความจำนงที่จะอ้างอิงพยานหลักฐาน
นั้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 88 และ 90 แต่ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
จำเป็นจะต้องสืบพยานหลักฐานอันสำคัญซึ่งเกี่ยวกับประเด็นข้อสำคัญในคดี โดยฝ่าฝืนต่อ
บทบัญญัติของอนุมาตรานี้ ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้

นอกจากนี้พยานหลักฐานที่คู่ความนำเข้าพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ยังต้องเป็น
พยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการ
อื่น ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 และมาตรา 226
อีกด้วย

หากสรุปเป็นข้อยกเว้นสิทธิของคู่ความในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ข้อเท็จ
จริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 มาตรา 87 ประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 135 และมาตรา 226 ได้ 3 ประการ ดังนี้

1. พยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท สำหรับพยานหลักฐานใดจะ
เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทหรือไม่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 104
บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจเต็มที่ในอันที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานคู่ความนำมาสืบนั้นจะ
เกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้เชื่อฟังเป็นยุติได้แล้วหรือไม่ แล้วพิพากษาคดีไปตาม
นั้น”

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานใดที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท หรือไม่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 583/2506 (ประชุมใหญ่) จำเลยเท่านั้นที่มีหน้าที่รับหรือปฏิเสธ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรค 3 ฉะนั้น ในการที่จำเลยต่อสู้คดีมีข้ออ้างบางประการขึ้นนั้น โจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องแถลงรับหรือปฏิเสธ เมื่อจำเลยมีสิทธินำสืบตามข้ออ้างของจำเลย โจทก์ก็ย่อมนำสืบหักล้างได้ เพราะถ้าพยานหลักฐานใดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ฝ่ายใดจะต้องนำสืบพยานหลักฐานนั้น ก็ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 87(1) มิใช่ว่าจะมีสิทธินำสืบแต่เฉพาะข้อที่ตนอ้างและมีหน้าที่นำสืบเท่านั้น ข้อความที่ฝ่ายหนึ่งอ้างขึ้นฝ่ายเดียว อีกฝ่ายหนึ่งแม้จะไม่อ้างข้อความนั้นก็สืบหักล้างได้ การนำสืบไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนข้ออ้างของตนหรือหักล้างข้ออ้างของอีกฝ่ายหนึ่ง ก็คงเป็นพยานในประเด็นเดียวกัน ซึ่งต่างนำสืบได้เถียงกันนั่นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1211/2523 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยจ่ายเช็คพิพาทชำระหนี้ค่าตะปูที่ พ. ซึ่งจากโจทก์ แต่โจทก์นำสืบว่า พ. เป็นผู้เอาเช็คของจำเลยมาชำระหนี้ค่าตะปูที่ พ. ซึ่งจากโจทก์ เป็นการนำสืบในรายละเอียดถึงที่มาแห่งเช็ค จึงไม่นอกฟ้องนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1438/2524 ประเด็นมีเพียงว่า พินัยกรรมฉบับพิพาทปลอมหรือไม่ การที่ศาลต่างยกเอาเรื่องความสมบูรณ์ของพินัยกรรมว่า เข้ามรดกได้ลงชื่อในพินัยกรรมต่อหน้าพยาน 2 คน หรือไม่ มาเป็นข้อวินิจฉัย แม้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ให้อำนาจศาลหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้โดยที่ไม่มีคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ก็ตามแต่จะต้องเป็นข้อกฎหมายที่ได้มาจากข้อเท็จจริงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยชอบตามมาตรา 87 ข้อเท็จจริงที่เกิดจากพยานนอกเรื่องนอกประเด็นไม่เกี่ยวกับที่คู่ความจะต้องนำสืบหรือมีกฎหมายบังคับให้ต้องแสดง ศาลจะรับฟังมาวินิจฉัยเป็นข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) หาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2475/2526 โจทก์ฟ้องเรียกเงินค่าจ้างก่อสร้างอาคารที่ค้างชำระอ้างว่าจำเลยยังไม่ได้ชำระหนี้ค่าจ้างต่อเติมเพิ่มแบบรวม 10 รายการ จำเลยให้การว่าได้ชำระให้ครบถ้วนแล้วและนำสืบถึงการชำระเงินให้โจทก์ 4 ครั้ง ดังนี้ โจทก์ย่อมมีสิทธินำ

สืบว่า การชำระหนี้ดังกล่าวเป็นการชำระค่าเพิ่มเติมแบบครั้งที่ 1 ไม่ใช่ชำระค่าจ้างต่อเติม นอกแบบรายการที่ฟ้อง อันเป็นการนำสืบหักล้าง โดยไม่จำต้องกล่าวบรรยายในคำฟ้อง และไม่ถือว่าเป็นการนำสืบนอกฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2670/2532 การที่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานโดยย่อจะต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นเกี่ยวกับประเด็นในคดีหรือไม่ หากพยานหลักฐานใดไม่เกี่ยวกับประเด็นหรือนอกประเด็นแม้คู่ความจะนำสืบกล่าวอ้างพยานหลักฐานนั้นต่อศาล ศาลย่อมมีอำนาจที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น โจทก์บรรยายฟ้องว่าการที่จำเลยได้รับสิทธิบัตรพิพาทโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายทำให้โจทก์เสียหายเพราะไม่สามารถที่จะผลิตจำหน่าย หรือมีไว้ซึ่งสินค้าที่มีรูปลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่จำเลยยื่นคำขอไว้ การที่โจทก์ส่งเอกสารเพื่อจะให้ศาลรับฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์ได้ผลิตสินค้าที่เหมือนหรือคล้ายแบบผลิตภัณฑ์ที่จำเลยได้รับสิทธิบัตรมานานแล้ว โดยผลิตมาก่อนฟ้องและก่อนที่จำเลยจะได้รับสิทธิบัตรนั้น เป็นการสืบนอกฟ้องนอกประเด็น ศาลหาจำต้องรับฟังพยานหลักฐานของโจทก์นั้นไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2881/2532 จำเลยให้การว่า ที่ดินตามฟ้องไม่ใช่สินสมรสระหว่าง บ. กับ ล. ซึ่งเป็นบิดามารดาโจทก์และจำเลย แต่เป็นสินเดิมของ ล. มาก่อนสมรส ในชั้นพิจารณาจำเลยกลับนำสืบว่า ที่ดินดังกล่าวเป็นมรดกของ ป. มารดาของ ล. ตกได้แก่ ล. ดังนี้ข้อนำสืบของจำเลยเป็นการนำสืบถึงที่มาของที่ดินที่ ล. ได้มาก่อนทำการสมรสกับ บ. อยู่นั่นเอง จึงมิใช่เป็นการนำสืบนอกคำให้การแต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7/2534 จำเลยกู้เงินจากโจทก์ไปจำนวน 32,000 บาท ตามเอกสารหมาย จ. 2 จำเลยก็เบิกความยอมรับว่าได้ทำสัญญากู้เงินเอกสารหมาย จ. 2 จริง จำนวน 32,000 บาท สัญญากู้ตามฟ้องจึงไม่เป็นเอกสารที่โจทก์กรอกข้อความเองโดยจำเลยมิได้ยินยอมมิใช่เอกสารปลอมดังที่จำเลยให้การ ส่วนที่จำเลยนำสืบว่า จำเลยกู้เงินโจทก์เพียง 20,000 บาท และชำระหนี้ให้แก่โจทก์แล้ว เป็นการนำสืบข้อเท็จจริงที่จำเลยมิได้ให้การไว้และมีใช่เป็นการนำพยานหลักฐานมาสืบเพื่อสนับสนุนคำให้การของจำเลย จึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะต้องนำสืบ ต้องห้ามมิให้ศาลรับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1658/2534 โจทก์ใช้ทางพิพาทมาเกินกว่า 10 ปี โดยมีได้ขออนุญาตจากจำเลย และมีใช่เป็นการใช้โดยถือวิสาสะ ทางพิพาทจึงตกเป็นภาระจำยอมโดยอายุความ จำเลยนำสืบว่า โจทก์ใช้ทางพิพาทโดยขออนุญาตจากจำเลยโดยมิได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นไว้ การนำสืบดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการนำสืบนอกคำให้การและนอกประเด็น ไม่มีน้ำหนักอันควรรับฟัง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 686/2535 ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้เพียงว่า (1) โจทก์เช่าที่ดินพิพาทจากจำเลยหรือไม่ (2) โจทก์ได้สิทธิครอบครองที่พิพาทโดยแบ่งการครอบครองหรือไม่ (3) โจทก์ต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่จำเลยหรือไม่ เพียงใด โดยมิได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทว่า ที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ ดังนี้ โจทก์ยอมไม่มีสิทธินำพยานเข้าสืบในประเด็นที่ว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะจะเป็นการนำสืบนอกประเด็น ศาลชั้นต้นจึงชอบที่จะมีคำสั่งให้งดสืบพยานเอกสาร และงดส่งประเด็นไปสืบพยานบุคคลของโจทก์ที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2496/2535 ปัญหาว่าโจทก์บอกเลิกสัญญาแล้วหรือไม่ จำเลยไม่ได้ให้การเป็นประเด็นไว้ แม้ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยในปัญหาดังกล่าว ก็เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3415/2535 โจทก์จำเลยพิพาทกันว่า ที่งอกริมคลังเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์หรือจำเลย ไม่มีประเด็นพิพาทว่าเป็นที่ชายคลังหรือไม่ การที่ศาลเดินเผชิญสืบที่ดินพิพาทในประเด็นที่ว่า ฝ่ายใดครอบครองที่ดินพิพาทแล้ววินิจฉัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นจากการเดินเผชิญสืบว่าที่พิพาทไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของโจทก์และจำเลย แต่เป็นที่ชายทะเลน้ำท่วมถึง จึงเป็นที่ชายคลัง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87 และเป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3611/2535 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากตึกพิพาท ซึ่งเป็นทรัพย์สินรคของ อ. ที่เคยให้จำเลยอยู่อาศัย จำเลยให้การต่อสู้ว่า ตึกพิพาทเป็นสินสมรสระหว่างจำเลยกับสามี ประเด็นข้อพิพาทจึงมีว่าตึกพิพาทเป็นของ อ. หรือของจำเลย ที่ศาล

ยกเอาสิทธิอาศัยของบุตรจำเลยที่ได้มาโดยพินัยกรรมตามที่พิจารณาได้ความมาวินิจฉัย จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1604/2536 การนำสืบถึงมูลหนี้เดิมอันเป็นที่มาแห่งหนี้ตามฟ้อง เป็นการนำสืบตามประเด็นแห่งคดีหาเป็นการนำสืบนอกฟ้องนอกประเด็นไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2610/2537 การที่จำเลยที่ 2 และที่ 3 ให้การต่อสู้คดีว่า มิได้ลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คพิพาท ข่อมมีความหมายชัดเจนว่า จำเลยที่ 2 และที่ 3 ไม่ได้ลงลายมือชื่อหรือไม่มีลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 และที่ 3 อยู่ด้านหลังเช็คพิพาท และเมื่อลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 และที่ 3 ไม่มีแล้ว การขีดฆ่าลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 และที่ 3 ก็ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้นที่จำเลยที่ 2 และที่ 3 นำสืบว่าในขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ได้มีการขีดฆ่าลายมือชื่อของจำเลยที่ 2 และที่ 3 แล้ว จำเลยที่ 2 และที่ 3 ไม่ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้สลักหลัง จึงเป็นการนำสืบนอกประเด็นที่ให้การต่อสู้ไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2808/2537 คำให้การของจำเลยและประเด็นข้อพิพาทไม่มีประเด็นว่าจำเลยได้ชำระหนี้ตามฟ้องให้แก่โจทก์เสร็จสิ้นแล้วหรือไม่ แต่จำเลยขอส่งประเด็นไปสืบพยานจำเลยทั้งสองปากในประเด็นว่าธนาคารโจทก์ สาขาพิจิตร ได้หักเงินจากบัญชีของจำเลยทุกเดือนชำระหนี้ให้แก่โจทก์ตามฟ้องเสร็จสิ้น จึงเป็นการขอส่งประเด็นไปสืบพยานที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทในคดี จึงขอที่ศาลชั้นต้นจะไม่อนุญาตให้จำเลยส่งประเด็นและงดสืบพยานจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3379/2537 การที่จำเลยที่ 2 ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกเอกสารหนังสือเดินทางของจำเลยที่ 3 จากกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อพิสูจน์ว่าการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยที่ 3 ไม่ชอบ เพราะจำเลยที่ 3 ไม่ได้อยู่ในราชอาณาจักรในขณะที่มีการนำหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไปส่งให้แก่จำเลยที่ 3 นั้น เห็นได้ว่าเอกสารดังกล่าวมิใช่เอกสารที่เกี่ยวกับประเด็นตามคำฟ้องและคำให้การของจำเลยที่ 2 จึงเป็นเอกสารที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี ศาลชั้นต้นมีอำนาจงดสืบพยานหลักฐานดังกล่าวได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 872/2538 ในการพิจารณาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาของศาลฎีกา สำเนาคำพิพากษาคดีส่วนอาญาของศาลอุทธรณ์และใบสำคัญคดีที่สุดตามคำ

แถลงของจำเลยเป็นพยานหลักฐานอันสำคัญซึ่งเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลฎีกามีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเข้าสู่สำนวนในชั้นฎีกาได้ และจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาของศาลอุทธรณ์ดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2049/2538 จำเลยไม่ได้ให้การว่าได้บอกล้างโมฆียะกรรมภายในกำหนดเวลาตามกฎหมายแล้ว การนำสืบของจำเลยที่ว่าได้บอกล้างนิติกรรมไปยังโจทก์ก่อนวันที่พากันไปโอนที่ดินพิพาทตามสัญญาจะซื้อจะขายที่เป็นโมฆียะที่สำนักงานที่ดิน จึงเป็นการนำสืบนอกคำให้การเป็นข้อที่มีได้ว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลล่าง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2801/2538 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างโดยจำเลยจะต้องก่อสร้างให้แล้วเสร็จแล้วโอนขายให้โจทก์ จำเลยให้การว่าได้ปลูกสร้างอาคารเสร็จแล้วแต่โจทก์ไม่พร้อมที่จะรับโอน ประเด็นข้อพิพาทจึงมีว่าจำเลยปลูกสร้างอาคารเสร็จแล้วหรือไม่ การที่จำเลยนำสืบว่าเมื่อมีการฉาบปูน เดินท่อประปา เดินสายไฟ ทาสี ติดบานประตูหน้าต่างแล้ว ถือว่าจำเลยก่อสร้างอาคารแล้วเสร็จตามข้อตกลงในสัญญา เป็นเรื่องนอกเหนือไปจากคำให้การ จึงเป็นการนำสืบนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4381/2539 คดีมีประเด็นเพียงว่าทรัพย์สินที่ได้มาก่อนโจทก์ จำเลยจดทะเบียนหย่าเป็นสินสมรสหรือไม่ และทรัพย์สินที่จำเลยได้มาหลังโจทก์จดทะเบียนหย่า โจทก์เป็นเจ้าของรวมด้วยหรือไม่ ฉะนั้นปัญหาเรื่องการจดทะเบียนหย่า สมบูรณ์หรือไม่ แม้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ให้ศาลมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้โดยไม่มีคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้าง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ก็ตาม แต่จะต้องเป็นข้อกฎหมายที่ได้มาจากข้อเท็จจริงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87 ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากพยานนอกประเด็นไม่เกี่ยวกับที่คู่ความจะต้องนำสืบหรือมีกฎหมายบังคับให้ต้องมีเอกสารมาแสดง ศาลจะรับฟังมาวินิจฉัยเป็นข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) หาได้ไม่ การที่ศาลอุทธรณ์ยกเรื่องการจดทะเบียนหย่าไม่สมบูรณ์และโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องขึ้นวินิจฉัยจึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว

ข้อ 2. พยานหลักฐานใดที่ผู้มฟ้องเพื่อยกเลิกสมควรหรือประวิงคดีให้ชักช้า ศาลมีอำนาจสืบพยานหลักฐานเช่นว่านั้น การที่ผู้ความฝ่ายใดอ้างและนำสืบพยานหลักฐานที่ผู้มฟ้องก็ถือว่ามลักษณะเป็นการประวิงคดีอย่างหนึ่งด้วย

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ผู้มฟ้องเพื่อยกเลิกสมควรหรือประวิงคดีให้ชักช้า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 117/2490 ทนายขอเลื่อนคดีโดยอ้างว่าจำเลยซึ่งจะเบิกความป่วย และว่าถ้านัดหน้ามาศาลไม่ได้จะแถลงก่อนวันนัดขอให้ไปเผชิญสืบ ครั้นถึงวันนัดทนายจำเลยขอเลื่อนคดีโดยอ้างว่าจำเลยป่วยโดยมิได้แถลงให้ศาลทราบล่วงหน้า และไม่มีพยานอื่นมาศาล ดังนี้ พอเห็นได้ว่าเป็นการประวิงความ ศาลสั่งคดีสืบพยานจำเลยเสียได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 570/2508 ศาลนัดสืบพยานจำเลยครั้งแรกวันที่ 28 สิงหาคม 2504 จำเลยขอเลื่อนคดี 11 ครั้ง อ้างเหตุทนายป่วยบ้าง ตัวจำเลยป่วยบ้าง ตัวจำเลยไปต่างจังหวัดบ้าง จนถึงนัดสุดท้ายวันที่ 14 มกราคม 2506 ทนายจำเลยแถลงว่าจำเลยป่วยอยู่ต่างจังหวัด พยานอื่นก็ไม่ได้นำมา ขอเลื่อนคดีเช่นนี้ ส่อให้เห็นว่าเป็นการประวิงคดีอย่างชัดแจ้ง ศาลสั่งคดีสืบพยานจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 710/2508 จำเลยสืบพยานไปแล้ว 6 ปาก เป็นทำนองเดียวกันในเรื่องกริยาจำเลยทำการค้าแล้วจำเลยจะขอสืบพยานเพิ่มเติมในข้อที่จำเลยเช่าอยู่อาศัยซึ่งไม่มีอะไรที่จะสืบนอกเหนือจากที่สืบไว้แล้ว แม้จะให้จำเลยสืบพยานต่อไปก็ไม่ทำให้ข้อวินิจฉัยข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป เช่นนี้ย่อมเป็นการประวิงคดี (เป็นพยานที่ผู้มฟ้องเพื่อยกเลิกสมควร)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 751-752/2509 ศาลมีอำนาจตัดหรือคดีสืบพยานตามที่เห็นสมควรเพื่อให้คดีดำเนินไปโดยไม่ชักช้า ในกรณีศาลสอบทนายโจทก์ว่าจะสืบพยานต่อไปในข้อใด และทนายโจทก์แถลงว่ายังไม่ขอสงวนไว้ก่อน แม้ทนายอีกฝ่ายแถลงว่าพยานที่จะสืบข้อใดหากรับข้อเท็จจริงได้ก็จะรับเพื่อมิให้คดีล่าช้าทนายโจทก์ก็ยังยืนยันเช่นเดิม ดังนี้ การที่ทนายโจทก์ไม่แถลงให้ศาลทราบเป็นการประวิงคดีให้ชักช้า ศาลชอบที่จะงดสืบพยานโจทก์ต่อไปได้

คำสั่งให้งดสืบพยานไม่ใช่คำวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี ผู้พิพากษานายเด็ขมีอำนาจสั่งได้ตามมาตรา 21 แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1016/2509 โจทก์ขอเลื่อนการพิจารณาคดีไปอีก ทั้งๆ ที่ศาลชั้นต้นได้กำชับแล้วว่าให้นำพยานมาสืบให้พร้อมกัน เพราะให้เลื่อนการสืบพยานโจทก์ เพราะเหตุขัดข้องทางฝ่ายโจทก์มาหลายนัดแล้ว เหตุที่พยานมาศาลไม่ได้อ้างว่าป่วยเป็นไข้หวัดทั้งสองครั้ง ศาลชั้นต้นจะไปเผชิญสืบ ทนายโจทก์ร่วมก็ขัดข้องว่าไม่ทราบที่อยู่ของพยาน ไม่สามารถนำศาลไปเผชิญสืบได้ ส่วนพยานโจทก์อีกปากหนึ่งนั้น โจทก์อ้างว่าไปต่างจังหวัดไม่ทราบที่อยู่ของพยาน พฤติการณ์เช่นนี้เป็นการประวิงคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1393-1395/2510 ถ้าศาลเห็นว่าพยานประเด็นที่จำเลยขอให้ส่งประเด็นไปสืบนั้นเป็นพยานหลักฐานพุ่มพือยเกินสมควร ศาลก็มีอำนาจงดสืบพยานหลักฐานเหล่านั้นเสียได้ ตามนัยมาตรา 86 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 357/2511 จำเลยพยายามให้คดีดำเนินไปอย่างล่าช้า กล่าวคือในเบื้องต้นจำเลยทำเป็นฟ้องแย้งแล้วปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยไปโดยไม่นำเจ้าพนักงานไปส่งหมายเรียกและฟ้องแย้งให้โจทก์ ศาลจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดีฟ้องแย้ง วันชี้สองสถานฝ่ายจำเลยไม่มาศาล วันสืบพยานครั้งแรกทนายจำเลยแถลงว่าปวดฟันขอเลื่อน ศาลอนุญาตและให้กำชับว่าหากมีกรณีขอเลื่อนไปอีกศาลจะไม่อนุญาต ถ้าไม่มีเหตุผลที่หนักแน่นสมควรนัดที่ 2 โจทก์ขอเลื่อน นัดที่ 3 จำเลยขอเลื่อน อ้างเหตุป่วยปวดฟัน ศาลอนุญาตให้เลื่อนและสั่งว่าจะอนุญาตให้จำเลยเลื่อนคดีครั้งนี้ได้ครั้งเดียว ในนัดหน้าจะไม่อนุญาตให้จำเลยเลื่อนไปอีกไม่ว่ากรณีใดๆ นัดที่ 4 ทนายจำเลยขอเลื่อนอีกอ้างเหตุปวดฟัน โจทก์คัดค้านศาลจึงไม่อนุญาตให้เลื่อน ตามพฤติการณ์ที่ฝ่ายจำเลยดำเนินคดีตลอดมาดังกล่าวนี้เป็นการประวิงคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1245/2517 ในวันนัดสืบพยานจำเลย ทนายจำเลยขอเลื่อนคดี เพราะจำเลยไม่มาศาลโดยไม่ทราบเหตุขัดข้อง และทนายจำเลยแถลงด้วยว่านัดหน้าถ้าจำเลยไม่มาศาลก็จะไม่ขอเลื่อนคดีอีก ในวันนัดสืบพยานนัดต่อมาจำเลยกลับไม่เตรียมพยานมาศาลและขอเลื่อนคดีอีก เมื่อศาลไม่ยอมให้เลื่อนคดีโดยให้ทนายจำเลยนำจำเลยเข้าเบิก

ความ ทนายจำเลยก็ไม่ยอมนำจำเลยเข้าเบิกความเป็นพยานเช่นนี้ เป็นการประวิงคดีที่ศาล
ชั้นต้นถือว่าจำเลยไม่ตั้งใจสืบพยานและไม่มีพยานเข้าสืบ จึงชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2230/2520 ศาลชั้นต้นพิจารณาคำฟ้อง คำร้องขอแก้ไขคำ
ฟ้องของโจทก์และคำให้การของจำเลยแล้ว เห็นว่าคดีวินิจฉัยได้แล้ว จึงมีคำสั่งให้งดสืบ
พยานโจทก์และจำเลย และนัดฟังคำพิพากษาเช่นนี้ย่อมมีอำนาจทำได้ ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 992/2532 ในวันนัดสืบพยานจำเลยที่ 1 นัดแรก จำเลยที่ 1
ไม่มีพยานมาศาล ศาลอนุญาตให้เลื่อนการพิจารณาคดีโดยคำชั้วว่าจะไม่อนุญาตให้เลื่อนคดี
อีก และให้จำเลยที่ 1 นำพยานมาสืบให้เสร็จในนัดต่อไป ครั้นถึงวันนัดจำเลยที่ 1 เบิกความ
เป็นพยานด้วยตนเอง และขอส่งประเด็นไปสืบพยานจำเลยที่ 1 ยังศาลอื่นอีก 2 ศาล ใน
ประเด็นที่จำเลยที่ 1 ได้เบิกความไปแล้ว เช่นนี้ เป็นพฤติการณ์ประวิงคดี ชอบที่ศาลจะไม่
อนุญาตให้เลื่อนการสืบพยานและให้ตัดพยานที่จำเลยที่ 1 ประสงค์จะสืบต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3646/2532 ในวันนัดสืบพยานจำเลยนัดแรกซึ่งศาลสั่งให้
จำเลยนำพยานสืบให้เสร็จ ไม่มีพยานมาศาล ทนายจำเลยอ้างว่าจำเลยป่วยก็ไม่มีใบรับรอง
แพทย์มาแสดงให้น่าเชื่อ ที่ทนายจำเลยจะนำสืบพยานปากหนึ่งในข้อที่ว่าดอกเบี๋ยมีการลด
ลงตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยก็ไม่จำเป็นแก่คดี เพราะโจทก์ได้นำสืบไว้แล้ว
ทั้งทนายจำเลยน่าจะออกหมายเรียกพยานปากนี้มาเบิกความแต่ก็ได้ดำเนินการ พยานจำเลย
อีกปากหนึ่งก็ได้ความว่าเป็นเลขานุการของจำเลยเอง ซึ่งทนายจำเลยน่าจะนำมาเบิกความใน
วันนัดได้ และที่ทนายจำเลยขอให้ศาลชั้นต้นส่งลายมือชื่อของจำเลยไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ
พิสูจน์นั้น ศาลชั้นต้นก็เห็นว่าไม่เป็นการจำเป็นจึงไม่อนุญาต ดังนั้นพฤติการณ์เห็นได้ว่า
จำเลยประวิงคดี คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนการสืบพยานจำเลยและให้ตัดพยาน
จำเลยโดยให้ถือว่าจำเลยไม่มีพยานมาสืบ จึงชอบด้วยรูปคดีแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3721-3722/2532 กรรมการผู้จัดการของโจทก์เป็นพยาน
สำคัญในการเปิดคดี แต่โจทก์ก็นำพยานอื่นเข้าสืบก่อน โดยไม่ปรากฏว่ามีความจำเป็น
อย่างไร ศาลนัดสืบพยานครั้งหลังห่างจากนัดก่อน 2 เดือนเศษ โจทก์ย่อมจะกะเวลาให้มี
วันว่างตรงกันได้ แต่กลับไปต่างประเทศโดยมิได้แถลงให้เห็นว่าเนื่องด้วยเหตุระสำคัญ

และจำเป็นอย่างไรและจะเบิกความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญแก่คดีอย่างไร พฤติการณ์ดังกล่าวขอมแสดงให้เห็นว่าโจทก์ประวิงคดี ศาลชอบที่จะสั่งคดีพยานโจทก์ ปากดังกล่าวนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4198/2532 พยานจำเลยที่จำเลยขอสืบเป็นพยานบอกเล่าและศาลให้โอกาสแก่จำเลยพอควรแล้ว จำเลยก็แถลงรับว่าหากไม่ได้สืบพยานไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้ถือว่าไม่คิดใจสืบ ทั้งโจทก์แถลงคัดค้านว่าจำเลยประวิงคดี ดังนี้ มีเหตุสมควรที่จะงดสืบพยานจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 334/2534 แม้จะให้จำเลยสืบพยานจำเลยต่อไปและได้ความตามที่จำเลยอ้างก็ไม่เกี่ยวกับประเด็นโดยตรงในคดี ทั้งเป็นเพียงพยานบอกเล่าซึ่งมีน้ำหนักน้อย หากจะให้นำเข้าสืบก็ไม่ทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งงดสืบพยานดังกล่าวเสียได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2583/2534 แม้ศาลจะขอมให้โจทก์นำสมุห์บัญชีธนาคาร และ ว. มาสืบในข้อที่ว่า ว. ร่วมลงทุน และได้รับทุนและส่วนแบ่งกำไรคืนไปแล้ว ก็ไม่ทำให้โจทก์ซึ่งมีชื่อในที่ดินมีโฉนดแปลงพิพาทพ้นจากหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้และภาษีการค้างจากการขายที่ดินทั้งหมด การสืบพยานทั้งสองปากจึงไม่เป็นประโยชน์แก่โจทก์ ดังนั้น การที่ศาลฎีกาชั้นกลางมีคำสั่งไม่อนุญาตให้หมายเรียกสมุห์บัญชีธนาคารและตัดพยานปาก ว. เสีย แม้จะอ้างเหตุผลของการไม่อนุญาตและการตัดพยานโดยเหตุอื่นก็เป็น การชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3652/2534 โจทก์นำสืบพยานบุคคลที่อ้างว่า รู้เห็นเกี่ยวกับเงินฝากในธนาคารว่าเป็นของผู้อื่นหลายปากเพียงพอที่ศาลจะวินิจฉัยได้แล้ว ทั้งไม่ได้ความว่าพยานที่โจทก์จะนำสืบมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากพยานโจทก์ที่นำสืบมาแล้วอย่างไร ศาลชั้นต้นมีอำนาจไม่อนุญาตให้โจทก์นำสืบพยานบุคคลในประเด็นดังกล่าวของโจทก์ต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3831/2534 จำเลยขอเลื่อนคดีมา 2 นัดแล้ว นัดแรก จำเลยอ้างว่าป่วย ครั้นถึงวันนัดที่ 2 จำเลยไม่ได้เตรียมพยานอื่นมาศาล ศาลได้ให้โอกาส จำเลยขอเลื่อนคดีนัดที่ 2 ไป โดยกำชับให้จำเลยนำพยานที่จะนำสืบทั้งหมดมาศาลในวันนัด

และเลื่อนคดีไปเป็นเวลา 1 เดือนเศษ จำเลยยังไม่นำพยานมาศาลในวันนัด ถือว่าจำเลยมีเจตนาประวิงคดี ศาลชอบที่จะไม่อนุญาตให้จำเลยเลื่อนคดีและงัดสืบพยานจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5735/2534 เมื่อข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นอยู่ในเอกสารที่โจทก์และจำเลยอ้างเป็นพยาน และศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานเอกสารดังกล่าวเพียงพอแก่การวินิจฉัยคดีได้แล้ว ศาลย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะมีคำสั่งให้งัดสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6027/2534 ตามคำแถลงคัดค้านของผู้ร้อง รับว่าไม่ได้จัดทำบัญชีทรัพย์สินมรดกและได้ออนขายที่ดินทรัพย์สินมรดกไปจริง จึงไม่มีความจริงที่จะต้องสืบพยานผู้ร้อง เพราะเป็นการฟุ่มเฟือย ซักซ้า ไม่ทำให้ประเด็นเปลี่ยนแปลงไป ศาลชั้นต้นชอบที่จะงัดสืบพยานผู้ร้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1877/2535 ศาลให้โอกาสผู้ร้องคัดค้านเลื่อนการไต่สวนมาหลายนัดแล้ว และรายงานกระบวนการพิจารณาคัดค้านว่า นัดหน้าจะไม่ขอเลื่อนคดีอีก นัดหน้าหากผู้ร้องคัดค้านไม่มาหรือขอเลื่อนคดีอีกก็ยอมให้ถือว่าผู้ร้องคัดค้านไม่ตั้งใจสืบพยานอีกต่อไป เมื่อผู้ร้องคัดค้านไม่มาศาลโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง ศาลชั้นต้นจึงมีคำสั่งให้งดการไต่สวนและให้ถือว่าผู้ร้องคัดค้านไม่มีพยานมาสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3710/2535 ถ้าข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การวินิจฉัยคดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานอย่างใดอีก ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งงัดสืบพยานได้ เพื่อให้คดีดำเนินไปรวดเร็วและยุติธรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 536-537/2536 เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยสืบมาพอแก่การวินิจฉัยคดีแล้ว ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจสั่งงัดสืบพยานจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 878-879/2536 จำเลยนำสืบผู้ใช้สินค้าของจำเลย 2 ปาก และนำผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งนายทะเบียนการค้ามาเบิกความเป็นพยานจำเลยแล้ว พยานจำเลยอีก 3 ปาก ซึ่งเป็นผู้ใช้สินค้าของจำเลย 2 ปาก และเป็นนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ตัด จึงเป็นพยานที่จะนำสืบในข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน เป็นการสืบ

พยานที่ฟุ่มเฟือยทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า ที่ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจตัดพยานจำเลยดังกล่าว จึงชอบแล้ว ไม่ขัดต่อกฎหมายในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 108/2538 จำเลยที่ 2 ให้การว่า ไม่เคยทำสัญญาค้าประกัน กับโจทก์ ลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าวเป็นลายมือชื่อปลอม แต่จำเลยที่ 2 กลับไม่สนใจมา เบิกความเป็นพยานเพื่อสนับสนุนข้อต่อสู้ของตนและก็ไม่ปรากฏว่านายจำเลยที่ 2 จะสืบ ส. และ ศ. ตามที่ยื่นคำร้องและแถลงขอให้ศาลชั้นต้นส่งประเด็นไปสืบที่ศาลอื่นในข้อใด เพียงใด และในฎีกาของจำเลยที่ 2 ก็มีได้กล่าวให้ชัดแจ้งว่าจะสืบพยานทั้งสองในข้อใด แค ่ไหน เพียงใด การที่จำเลยที่ 2 ขอส่งประเด็นไปสืบที่ศาลอื่นดังกล่าวจึงเป็นการประวิงคดี

ข้อ 3. พยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือ โดยมีชอบประการอื่น ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 และ มาตรา 226 บัญญัติไว้ เป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง ซึ่งตามแนวคำพิพากษา ของศาลฎีกาพอสรุปได้ดังนี้

3.1 พยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ จะต้องเป็น พยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย มิฉะนั้นจะรับฟังเป็นพยานไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 769/2482 คำรับของจำเลยชั้นสอบสวน ซึ่งเจ้าพนักงานมิได้ จดไว้ และทั้งเกิดขึ้นโดยเจ้าพนักงานมิได้ตั้งเตือนให้จำเลยทราบก่อนว่า ถ้อยคำของจำเลย อาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันจำเลยในการพิจารณาคดีได้นั้น ใช้ยืนยันจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1758/2523 พยานที่เกิดจากการชูเชิญ จูงใจว่า จะให้พยาน ออกจากงานโดยได้รับบำนาญ และจะไม่จับกุมดำเนินคดีกับพยานดังกล่าว รับฟังไม่ได้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2539 คำรับสารภาพของจำเลยที่ได้กล่าวว่า หากจำเลย ไม่ให้การรับสารภาพ เจ้าพนักงานตำรวจก็จะจับกุมภริยาของจำเลยและคนในบ้านทั้งหมด ด้วย เป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจงใจและบังคับให้กลัว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐาน พิสูจน์ความผิดของจำเลยได้

3.2 พยานที่เบิกความโดยไม่ได้สาบานหรือปฏิญาณตนต่อหน้าศาลรับ ฟังเป็นพยานไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 824/2492 พยานเบิกความโดยที่ไม่ได้ปฏิญาณหรือสาบานตนยอมรับฟังไม่ได้ พยานเบิกความโดยไม่ได้สาบานหรือปฏิญาณ ศาลอุทธรณ์จึงยื่นสำนวนไปให้พิจารณาใหม่ พยานได้สาบานและรับรองว่าคำเบิกความที่ได้เบิกความไว้เป็นความจริง ดังนี้ ศาลจะรับฟังคำเบิกความครั้งก่อนนั้นไม่ได้ ไม่เหมือนกับกรณีที่พยานได้สาบานในขณะที่เบิกความอยู่ ซึ่งศาลรับฟังคำเบิกความก่อนสาบานได้ด้วย

3.3 คำให้การของจำเลยซึ่งไม่ได้ให้การไว้ในฐานะผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 จะนำมาชี้ยันจำเลยในชั้นพิจารณาคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1106/2506 ในคดีอาญานั้น พยานหลักฐานที่จะฟังลงโทษจำเลยได้ ต้องเป็นพยานหลักฐานของโจทก์ เมื่อจะเอาจำเลยเป็นผู้ต้องหาก็ต้องสอบสวนจำเลยในฐานะผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 การที่พนักงานสอบสวน สอบจำเลยไว้เป็นพยานในชั้นแรก ต่อมาจะนำคำให้การของจำเลยดังกล่าวมาอ้างพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดในชั้นพิจารณาคดีไม่ได้ เพราะเป็นพยานที่มีชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1581/2531 ก่อนจับกุมจำเลย พนักงานสอบสวนได้เรียกจำเลยสอบสวนในฐานะพยานและทำบันทึกคำให้การไว้ ซึ่งตามบันทึกคำให้การดังกล่าวก็ระบุว่าเป็นคำให้การของจำเลยในฐานะพยานมิใช่ในฐานะผู้ต้องหา ไม่มีข้อความที่แสดงว่าได้บอกให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า ถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันในการพิจารณาคดีต่อศาลได้ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติไว้เช่นนี้ จะถือว่าเป็นบันทึกคำให้การของผู้ต้องหาไม่ได้ เมื่อโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมให้ฟังว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ถ้าฟังบันทึกคำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยซึ่งให้การไว้ในฐานะพยานมิใช่ในฐานะผู้ต้องหา ยังฟังลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 148/2536 คำรับของจำเลยต่อพนักงานสอบสวนที่ถามจำเลยก่อนที่จะแจ้งข้อหาแก่จำเลยนั้น จำเลยยังไม่ได้อยู่ในฐานะผู้ต้องหา โจทก์จะอ้างเอาคำรับดังกล่าวเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้อง จึงเป็นการไม่ชอบ

3.4 ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบถามบุคคลภายนอกโดยที่บุคคลนั้นไม่ได้
ได้อยู่ในฐานะพยาน รับฟังเป็นพยานในคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 392/2486 ในชั้นพิจารณาคดี ศาลจะฟังข้อเท็จจริงจากถ้อย
คำของบุคคลภายนอกซึ่งศาลเรียกมาสอบถามโดยบุคคลนั้นไม่ได้อยู่ในฐานะพยานไม่ได้

3.5 ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โจทก์จะอ้างแต่คำเบิกความของพยานในคดี
แพ่ง โดยไม่ได้นำพยานดังกล่าวมาเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง จะรับฟังเป็นพยานหลัก
ฐานว่าคดีของโจทก์มีมูลไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 604/2492 การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่าง
โจทก์กับศาล โจทก์ต้องนำพยานเข้าสืบให้เห็นว่าฟ้องของโจทก์มีมูลที่ศาลจะรับไว้พิจารณา
ในกรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา แม้มูลคดีในคดีทั้งสองนั้นจะเกี่ยวเนื่อง
กัน ในการไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญา หากโจทก์อ้างแต่คำเบิกความของพยานในคดีแพ่ง โดย
ไม่นำพยานมาเบิกความในคดีอาญา ย่อมถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบให้ฟังได้ว่าคดีมีมูล

ข้อสังเกต

1. พยานหลักฐานที่ได้มาจากการล่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด เช่น
เจ้าพนักงานตำรวจให้สายลับนำธนบัตรที่ทำด่าหนีไว้หรือลงบันทึกระจำวันไว้แล้วไปล่อ
ซื้อยาเสพติด ซื้อสลากกินรวบ ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานแห่งการ
กระทำความผิด พยานหลักฐานดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นพยานที่ได้มาจากการจงใจ ชู้เจ็ญ หลอกลวง
หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 230/2504 มีผู้แจ้งความแก่เจ้าพนักงานว่า จำเลยขายสลาก
กินรวบโดยไม่ได้รับอนุญาต เจ้าพนักงานจึงพากันไปชุ่มคอยดักจับ โดยจัดให้ตำรวจคน
หนึ่งปลอมตัวเป็นราษฎรเข้าไปขอซื้อสลากกินรวบจากจำเลย จำเลยก็ขายให้ แล้วเจ้า
พนักงานที่ชุ่มอยู่ได้เข้าไปจับจำเลยพร้อมของกลางดังนี้ จำเลยต้องมีความผิดฐานเล่นการ
พนัน เป็นเจ้ามือขายสลากกินรวบ เพราะการที่ตำรวจปลอมตัวไปซื้อสลากกินรวบจาก
จำเลย เป็นการกระทำเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานแห่งการกระทำความผิดของจำเลยตามที่
มีผู้แจ้งความไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1163/2518 มีผู้เรียนต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่า ที่สถานบริการ อาบ อบ นวด ของจำเลยที่ 1 มีการค้าประเวณีด้วย พนักงานสอบสวนจึงให้สืบตำรวจโท วิรัช เข้าไปขอรับบริการอาบ อบ นวด ของจำเลยที่ 1 และสืบตำรวจโทวิรัชได้ขอร่วม ประเวณีกับจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหญิงบริการ และได้ให้เงินแก่จำเลยที่ 2 ต่อมาเจ้าพนักงาน ตำรวจจับจำเลยที่ 1 และที่ 2 พร้อมธนบัตรของกลางมาดำเนินคดี ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อ สืบตำรวจโทวิรัชขอร่วมประเวณีกับจำเลยที่ 2 เพื่อพิสูจน์คำร้องเรียนว่ามีการค้าประเวณีใน สถานที่เกิดเหตุจริงหรือไม่ แล้วจำเลยที่ 2 ขอร่วมประเวณีและรับเงินจากสืบตำรวจโท วิรัชนั้น ไม่เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบแต่อย่างใด เพราะถ้าไม่มีการค้า ประเวณีกันจริงแล้ว จำเลยที่ 2 ก็ชอบที่จะปฏิเสธการขอร่วมประเวณีและไม่รับเงินจากสืบ ตำรวจโทวิรัช พยานหลักฐานของโจทก์จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้

2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ยอมรับ ฟังพยานบุคคลใด เว้นแต่บุคคลนั้น (1) สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ ฉะนั้น พยาน บุคคลซึ่งไม่เข้าใจและตอบคำถามได้ ย่อมไม่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาลได้ จึงรับฟังเป็น พยานหลักฐานไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามพยานที่เป็นคนหูหนวก หรือเป็นใบ้ หรือทั้งหูหนวก และเป็นใบ้ นั้น อาจถูกถามหรือให้ตอบโดยวิธีเขียนหนังสือ หรือโดยวิธีอื่นที่สมควรได้ และคำเบิกความของบุคคลนั้นๆ ให้ถือว่าเป็นคำพยานของบุคคลตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง จึงรับฟังได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 96)

3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน” ซึ่งมาจากหลักสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ไม่มีใครอาจถูกบังคับให้ ต้องปรักปรำตนเอง”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 534/2512 กฎหมายห้ามมิให้โจทก์อ้างตัวจำเลยเป็นพยาน โจทก์เท่านั้น มิได้ห้ามโจทก์อ้างผู้ที่กระทำผิดเช่นเดียวกับจำเลยมาเป็นพยาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 227/2513 โจทก์อ้างจำเลยที่โจทก์ได้ถอนฟ้องไปแล้วมาเป็น พยานของโจทก์ในคดีได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1202/2520 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานเท่านั้น ฉะนั้น แม้อัยเอกจุด พยานโจทก์จะเคยถูกฟ้องเป็นจำเลยร่วมกับจำเลยคดีนี้มาก่อน แต่ศาลก็ให้แยกฟ้องจำเลยคดีนี้เป็นคดีใหม่ต่างหากจากคดีที่อัยเอกจุด เคยถูกฟ้องเป็นจำเลยร่วมกับจำเลย โจทก์จึงอ้างอัยเอกจุด เป็นพยานโจทก์ได้ โดยในขณะที่อัยเอกจุด เบิกความเป็นพยานโจทก์ในคดีนี้ อัยเอกจุด มิได้อยู่ในฐานะจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1885/2523 โจทก์อ้างจำเลยที่ถูกฟ้องคนละคดีเป็นพยานได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 แต่คำเบิกความของพยานดังกล่าวเป็นคำชัดทอคมมีน้ำหนักน้อย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 35/2532 คำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวน ที่พนักงานสอบสวนทำไว้โดยชอบ ย่อมใช้เป็นหลักฐานยืนยันจำเลยในการพิจารณาคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 การที่ศาลนำเอาคำให้การชั้นสอบสวนที่โจทก์อ้างส่งมาประกอบการวินิจฉัยพยานจำเลยเพื่อแสดงให้เห็นว่าคำเบิกความของจำเลยในชั้นพิจารณาแตกต่างจากคำให้การในชั้นสอบสวนนั้น หาได้อาศัยเพียงคำให้การในชั้นสอบสวนมาลงโทษจำเลยแต่อย่างใด กรณีถือไม่ได้ว่าเป็นการอ้างจำเลยเป็นพยานของโจทก์ จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 853/2532 (ประชุมใหญ่) คดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืนไม่มีหมายเลขทะเบียนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้จะได้รับความจากคำเบิกความของจำเลยตอบคำถามค้านของโจทก์ว่าจำเลยไม่เคยได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองก็ตาม ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการที่จำเลยตอบคำถามของโจทก์ ถือไม่ได้ว่าโจทก์นำสืบถึงข้อเท็จจริงนั้น เพราะในการพิจารณาคดีอาญา โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิด ทั้งโจทก์ไม่ได้อาวุธปืนมาเป็นของกลางยื่นยัน และไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่พิสูจน์ให้เห็นว่า อาวุธปืนดังกล่าวไม่มีหมายเลขทะเบียนตามที่โจทก์ฟ้อง จึงลงโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืน ไม่มีหมายเลขทะเบียนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4012/2534 โจทก์อ้าง จ. จำเลย อีกคดีหนึ่งของศาลชั้นต้น มาเป็นพยานในคดีนี้ โดยพนักงานสอบสวนไม่ได้สอบสวน จ. ไว้เป็นพยาน แม้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน แต่ จ. มิได้เป็นจำเลยร่วมกับจำเลยนี้ กรณีจึงไม่ใช่โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน และแม้ พนักงานสอบสวนจะมีได้สอบสวน จ. ในฐานะพยานก็ตาม แต่พนักงานได้สอบพยานหลักฐานต่างๆ ในคดีนี้มาแล้ว จึงถือว่ามี การสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว และพยาน โจทก์ที่ได้เบิกความในศาลก็ไม่จำเป็นต้องเป็นพยานในชั้นสอบสวน ศาลย่อมรับฟังคำเบิก ความของ จ. ลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 184/2536 คดีอาญา โจทก์มีหน้าที่นำสืบว่า จำเลยได้กระทำ ความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง คดีนี้โจทก์มิได้นำสืบให้เห็นว่าจำเลยมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และพาอาวุธปืนติดตัวไปโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้จะฟังได้ว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย และ ในชั้นสืบพยานจำเลย จำเลยตอบคำถามค้านของโจทก์ว่าพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ จำเลย และจำเลยได้ลงชื่อไว้ในบันทึกคำให้การของผู้ต้องหาซึ่งปรากฏตามบันทึกดังกล่าว ว่า จำเลยได้ให้การว่าจำเลยไม่เคยได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนมาก่อนก็ตาม ก็ถือไม่ ได้ว่าโจทก์ได้นำสืบให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดฐานมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนและพก พาอาวุธปืนติดตัวไปโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงลงโทษจำเลยในข้อหานี้ไม่ได้

ข้อ 4 หลักฐานที่คู่ความมิได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้โดยชอบ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88 พยานเอกสารซึ่งคู่ความฝ่ายที่อ้างไม่ได้เสียค่าธรรมเนียม ตามตาราง 2(5) ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพยานเอกสารซึ่งเป็นตรา สารที่มีได้ติดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 รับฟังเป็น พยานหลักฐานในคดีไม่ได้ รายละเอียดเกี่ยวกับพยานหลักฐานดังกล่าวจะได้กล่าวในบทที่ 5 และที่ 6 ต่อไป